

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2017/2018. ГОДИНЕ.

VIII
РАЗРЕД

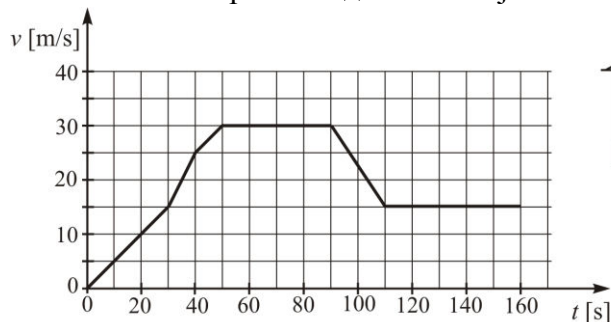
Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије

ОКРУЖНИ НИВО
10.3.2018.

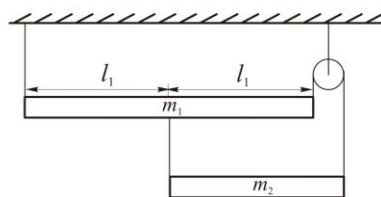
ЗАДАЦИ

1. Два тачкаста наелектрисања $q_1 = -4 \mu\text{C}$ и $q_2 = 6 \mu\text{C}$ учвршћена су на међусобном растојању $c = 5 \text{ cm}$. Одредити интензитет електростатичке силе која делује на тачкасто наелектрисање $q_3 = 2 \mu\text{C}$, које је од q_1 удаљено $a = 3 \text{ cm}$, а од q_2 удаљено $b = 4 \text{ cm}$. Наелектрисања се налазе у вакууму ($k = 9 \cdot 10^9 \text{ Nm}^2/\text{C}^2$).
2. На слици 1 је приказана зависност брзине тела од времена. Одредити средњу брзину v_{sr} тог тела у току $t = 150 \text{ s}$ од почетка кретања.
3. Два светлосна зрака пресецају се у тачки А и образују угао од $\alpha = 45^\circ$. Након што се пресеку, зраци падају на равно огледало које стоји нормално на један зрак. Одредити удаљености тачке А од места где зраци ударају у огледало, ако је растојање између тачке А и њеног лика у огледалу $x = 30 \text{ cm}$.
4. Систем хомогених и хоризонталних дасака, приказан на слици 2, налази се у равнотежи. Маса горње даске је $m_1 = 1 \text{ kg}$. Одредити: а) масу m_2 доње даске, б) интензитете сила затезања у свим нитима: које спајају даске, горњу даску са плафоном и котур са плафоном. Све нити су вертикалне, а масе котура и неистегљивих нити, као и трење занемарити. ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)
5. Три концентричне металне сфере, чији су полупречници $r_1 < r_2 < r_3$, наелектрисане су количином наелектрисања q_1 , q_2 и q_3 , по реду (слика 3). Пре наелектрисавања прекидач К је био отворен. Одредите потенцијал у тачки С, која се налази између сфере 1 и 2, на растојању r од центра сфера у следећим случајевима: а) када је прекидач К отворен и б) после затварања прекидача К. Наелектрисане сфере су у вакууму.

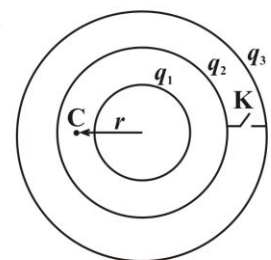
Напомене: Сва решења детаљно објаснити. Сваки задатак носи по 20 поена.

Слика 1

Слика 2

Слика 3

Свим такмичарима желимо успешан рад !

Задатке припремила: Биљана Максимовић, Физички факултет, Београд

Рецензент: Проф. др Маја Стојановић, ПМФ, Нови Сад

Председник комисије: Проф. др Мићо Митровић, Физички факултет, Београд

VIII РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије
Решења задатака за VIII разред

ОКРУЖНИ НИВО
10.3.2018.

1. Из односа дужина страница може се закључити да су наелектрисања смештена у темена правоуглог троугла.

Вредности сила су $F_{13} = k \frac{q_1 q_3}{a^2} = 80 \text{ N}$ [6], $F_{23} = k \frac{q_2 q_3}{b^2} = 67.5 \text{ N}$ [6]. Резултујућа сила је једнака

$$R = \sqrt{F_{13}^2 + F_{23}^2} \approx 104.7 \text{ N} \text{ [6+2]}.$$

2. **Први начин.** Када се преброје квадратићи на графику добија се укупно 59 квадратића површине $s_k = v_k \cdot t_k = 5 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 10 \text{ s} = 50 \text{ m}$ [6]. Укупан пређени пут за ттажено време је једнак површини испод графика зависности

$$s_{\text{uk}} = 59 s_k = 2950 \text{ m} \text{ [6]}. \text{ Средња вредност брзине је } v_{\text{sr}} = \frac{s_{\text{u}}}{t_{\text{u}}} = \frac{2950 \text{ m}}{150 \text{ s}} \approx 19.67 \frac{\text{m}}{\text{s}} \text{ [7+1]}.$$

Други начин. $s_{\text{uk}} = s_1 + s_2 + s_3 + s_4 + s_5 + s_6$, при чему је

$$s_1 = \frac{1}{2} v_1 t_1 = \frac{1}{2} 15 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 30 \text{ s} = 225 \text{ m} \text{ [2]}, s_2 = v_1 t_2 + \frac{1}{2} (v_2 - v_1) t_2 = 15 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 10 \text{ s} + \frac{1}{2} (25 - 15) \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 10 \text{ s} = 200 \text{ m} \text{ [2]},$$

$$s_3 = v_2 t_3 + \frac{1}{2} (v_3 - v_2) t_3 = 25 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 10 \text{ s} + \frac{1}{2} (30 - 25) \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 10 \text{ s} = 275 \text{ m} \text{ [2]}, s_4 = v_3 t_4 = 30 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 40 \text{ s} = 1200 \text{ m} \text{ [2]},$$

$$s_5 = v_3 t_5 + \frac{1}{2} (v_4 - v_3) t_5 = 30 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 20 \text{ s} + \frac{1}{2} (15 - 30) \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 20 \text{ s} = 450 \text{ m} \text{ [2]} \text{ и } s_6 = v_4 t_6 = 15 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 40 \text{ s} = 600 \text{ m} \text{ [2]}. \text{ Средња вредност}$$

брзине је $v_{\text{sr}} = \frac{s_{\text{u}}}{t_{\text{u}}} = \frac{2950 \text{ m}}{150 \text{ s}} \approx 19.67 \frac{\text{m}}{\text{s}} \text{ [7+1]}.$

3. Удаљеност тачке А од места где први зрак (нормалан на огледало), пада је $l_1 = x/2 = 15 \text{ cm}$ [6+2]. Други зрак пада на огледало под углом од 45° , па се из односа углова у правоуглом троуглу добија $x = l_2 \sqrt{2}$ [6],

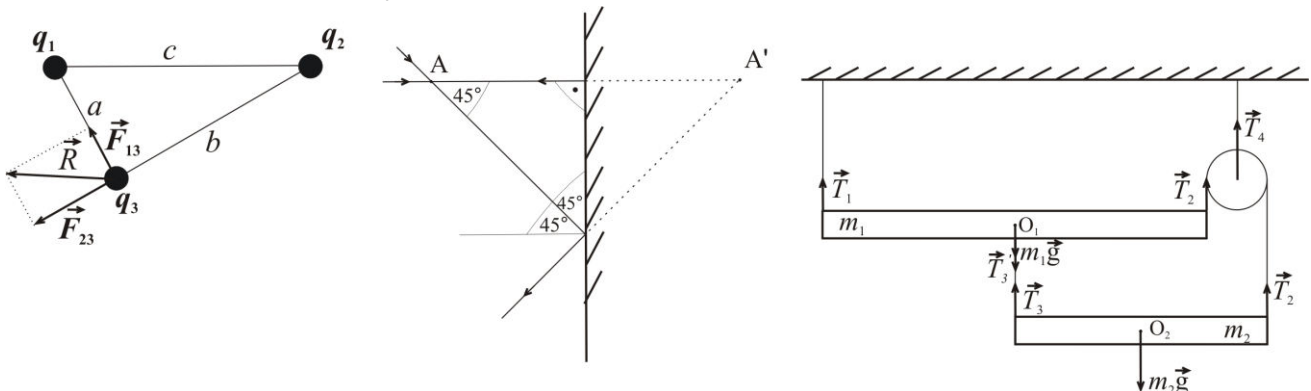
$$l_2 = x \sqrt{2} / 2 = 15 \sqrt{2} \text{ cm} \approx 21.2 \text{ cm} \text{ [3+3]}.$$

4. Услови равнотеже у односу на тачке O_1 и O_2 су: $-T_1 l_1 + T_2 l_1 = 0$ [3] и $-T_3 l_2 + T_2 l_2 = 0$ [3]. Из претходне две једначине се добија $T_1 = T_2 = T_3 = T$ [2]. За прву даску важи $m_1 g + T_3' = T_1 + T_2$ [2], а пошто је $T_3' = T_3$, добија се $m_1 g = T \approx 9.81 \text{ N}$ [1+1]. Једначина за другу даску је $m_2 g = T_3 + T_2$ [2], тј. $m_2 g = 2T$ [2]. Маса друге даске је $m_2 = 2m_1 = 2 \text{ kg}$ [1+1]. Сила затезања у нити која спаја котур са плафоном је $T_4 = 2T \approx 19.62 \text{ N}$ [1+1].

5. а) Укупан потенцијал у тачки С је $\varphi = \varphi_1 + \varphi_2 + \varphi_3 = k \left(\frac{q_1}{r} + \frac{q_2}{r_2} + \frac{q_3}{r_3} \right)$ [8]. б) После затварања прекидача, на сфери 2

долази до индуковања наелектрисања $-q_1$, док ће наелектрисање $q_1 + q_2$ отићи на сферу 3. Из закона одржања наелектрисања следи да ће укупно наелектрисање на сфери 3 бити $q_1 + q_2 + q_3$, па је потенцијал

$$\varphi' = \varphi_1' + \varphi_2' + \varphi_3' = k \left(\frac{q_1}{r} - \frac{q_1}{r_2} + \frac{q_1 + q_2 + q_3}{r_3} \right) \text{ [12]}.$$

Члановима комисије желимо успешан рад и пријатан дан!